

OŠ Malešnica
A.T. Mimare 36
Zagreb

Vršnjačko nasilje u školi

Katarina Posavec, pedagoginja izvrsna savjetnica

Uvod

Vršnjačko nasilje u školama (engl. bullying) predstavlja sustavno, namjerno i opetovano agresivno ponašanje usmjereno prema učenicima koji se ne mogu sami obraniti. Znanstvena literatura pokazuje da je ovaj fenomen duboko ukorijenjen u školsku svakodnevicu, pri čemu se granica između fizičkog i digitalnog prostora potpuno izbrisala.

Svjetska zdravstvena organizacija (SZO), razlikuju nekoliko oblika nasilja: verbalno nasilje (ruganje, vrijeđanje, etiketiranje i prijetnje), fizičko nasilje (udaranje, guranje, nanošenje boli i uništavanje imovine), socijalno (relacijsko) nasilje (širenje laži, izolacija i namjerno isključivanje iz vršnjačkih skupina) i elektroničko nasilje (cyberbullying) (zlostavljanje putem društvenih mreža i aplikacija za komunikaciju, koje se često nastavlja izvan školskih zidova).

Nacionalno istraživanje deSHAME 3 pod nazivom "Vršnjački odnosi i nasilje među djecom u Hrvatskoj: istraživanje u osnovnim školama" provedeno je i predstavljeno u studenom 2025. godine. Proveli su ga Centar za sigurniji internet (CSI), A1 Hrvatska i Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu na reprezentativnom uzorku od 1.727 učenika viših razreda (od 5. do 8. razreda) osnovnih škola iz svih hrvatskih županija. Rezultati istraživanja donijeli su vrlo alarmantne podatke o digitalnim navikama, vršnjačkom nasilju i online seksualnim rizicima.

Ključni rezultati istraživanja deSHAME 3 (2025.) navode visoku izloženost nasilju. Više od 80 % djece u višim razredima osnovnih škola doživjelo je neki oblik vršnjačkog nasilja (online ili offline). Svaki treći učenik (34,2 %) doživljava nasilno ponašanje u online svijetu barem jednom mjesečno. Svaki četvrti učenik (24,1 %) priznao je da u istom razdoblju i sam čini nasilna djela na internetu. Više od polovice učenika navelo je da proživljeno nasilje ne bi nikome prijavilo. Gotovo svako sedmo dijete (14,8 %) dogovorilo je susret uživo s osobom koju je upoznalo isključivo preko interneta. Taj rizik raste s dobi, pa u 7. razredu taj postotak skače na 19,3 %. Trećina učenika 8. razreda osnovne škole primala je ili slala seksualizirane sadržaje putem digitalnih platformi. Čak 13 % učenika provodi više od 7 sati dnevno na internetu. Djeca u Hrvatskoj u prosjeku dobivaju svoj prvi mobitel s 8 godina, dok svoj prvi profil na društvenim mrežama otvaraju s 10 godina.

Značajan broj djece ne prijavljuje nasilje odraslima. Kada se povjere, to najčešće čine roditeljima ili prijateljima, dok se školskim stručnim suradnicima (psiholozima, pedagozima) obraća najmanji postotak djece.

Cilj istraživanja:

Opći cilj ovog istraživanja je ispitati učestalost i oblike vršnjačkog nasilja u školi, utvrditi mjesta na kojima se ono najčešće događa te analizirati stavove i reakcije učenika (od 5. do 8. razreda) prema nasilnom ponašanju i sigurnosti u školskom okruženju.

Uzorak

Ispitani su učenici od petog do osmog razreda (149 učenika).

Hipoteze

H1: Učestalost i oblici nasilja

Pretpostavlja se da je verbalno nasilje najzastupljeniji oblik vršnjačkog nasilja među učenicima te da se većina incidenata događa na mjestima s manjim nadzorom odraslih, poput školskih hodnika i dvorišta.

H2: Stavovi prema prijavljivanju nasilja

Pretpostavlja se da značajan broj učenika oklijeva prijaviti nasilje jer smatraju da je to "cinkanje" ili vjeruju da reakcija škole nije dovoljno učinkovita.

H3: Osjećaj sigurnosti i podrška

Pretpostavlja se da učenici koji imaju veće povjerenje u podršku roditelja, učitelja i stručne službe škole imaju i veći subjektivni osjećaj sigurnosti u školi.

H4: Empatija i reakcija promatrača

Pretpostavlja se da većina učenika osjeća nelagodu ili tugu kada svjedoči nasilju, ali da se tek manji dio njih aktivno suprotstavlja nasilniku ili izravno brani žrtvu.

Način provođenja istraživanja

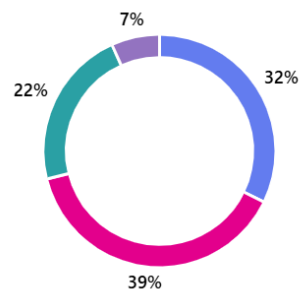
Upitnik su rješavali učenici na satu informatike tijekom siječnja i veljače 2026.

Analiza rezultata:

1. Smatraš li da je vršnjačko nasilje problem u školi?

[Više](#)

● Da, vrlo često	48
● Da, ponekad	58
● Rijetko	33
● Nikad	10

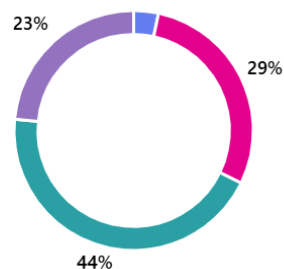

Na pitanje smatraš li da je vršnjačko nasilje problem u školi 32% učenika je odgovorilo da je dok njih 39% smatra da je to poneka problem.

Aritmetička sredina rezultata iznosi 2,97. Ovaj rezultat nam ukazuje na to da učenici smatraju nasilje povremenim problemom u školi.

2. Jesi li ikada bio/bila žrtva vršnjačkog nasilja?

● Da, vrlo često	5
● Da, jednom ili dvaput	43
● Nikad	66
● Ne sjećam se	35

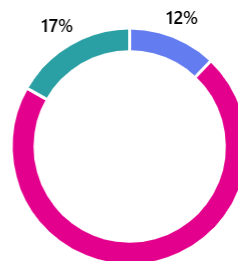

Na pitanje jesi li ikad bio žrtva vršnjačkog nasilja 29 % učenika navodi da su bili žrtve jednom ili dva puta dok 4%

Većina učenika (44,3%) izjasnila se da je rijetko bila žrtva nasilja, dok je aritmetička sredina od 2,12 potvrdila da se prosječno iskustvo nasilja među ispitanicima pojavljuje tek povremeno ili rijetko.

3. Jesi li ikada vidio/vidjela da se vršnjačko nasilje događa nekom drugom?

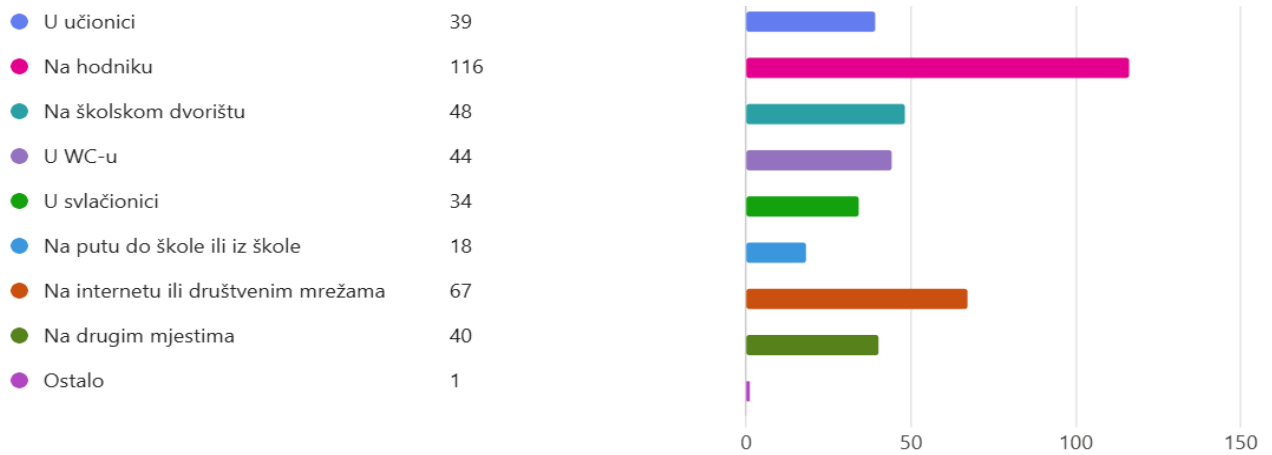
● Da, vrlo često	18
● Da, ponekad	106
● Nikad	25

Na pitanje jesi li ikad vidio/la da se nasilje događa nekom drugom 71% učenika navodi da jesu ponekad. Aritmetička sredina iznosi 1,95 što znači da učenici ponekad svjedoče vršnjačkom nasilju.

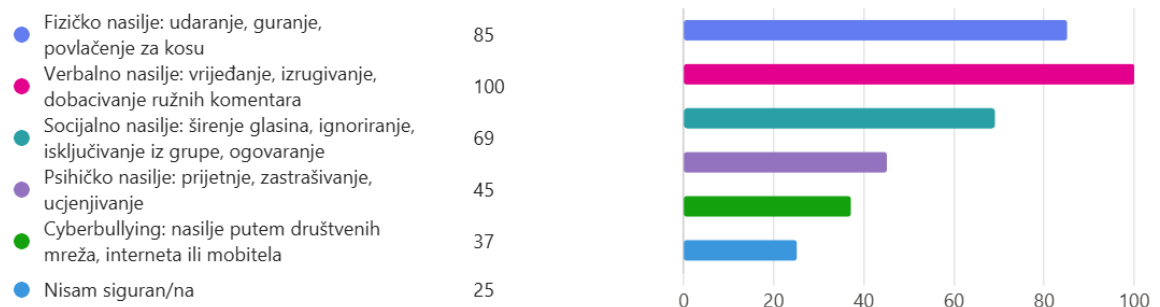
Usporedbom s ranijim pitanjem možemo vidjeti da veći broj učenika prepoznaje nasilje nego što ga je izravno doživjelo.

4. Gdje se najčešće događa vršnjačko nasilje? (možeš označiti više odgovora)

Na pitanje gdje se najčešće događa vršnjačko nasilje navode na školskom hodniku, dvorištu, u wc - ima, na društvenim mrežama. Iz navedenih rezultata možemo zaključiti da se najviše nasilja događa na mjestima gdje je najmanja kontrola i nadzor odraslih osoba.

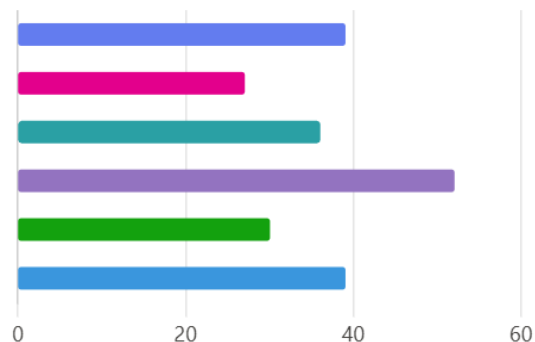
5. Koji su oblici nasilja koje si primijetio/la ili doživio/la?

Na pitanje koje oblike nasilja su učenici vidjeli ili doživjeli najviše učenika ističe verbalno nasilje zatim fizičko, socijalno i psihičko te nasilje na društvenim mrežama.

6. Kako se osjećaš kada vidiš da se nekom događa nasilje?

● Tužno	39
● Ljuto	27
● Uplašeno	36
● Nelagodno	52
● Svejedno mi je	30
● Nisam siguran/na	39

Iz podataka se vidi da su reakcije učenika na nasilje vrlo raznolike, ali dominiraju negativni emocionalni odgovori:

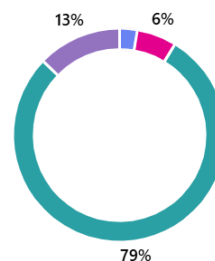
Najveći broj učenika (23,7%) osjeća nelagodu. To ukazuje na to da su svjesni da situacija nije ispravna, ali možda ne znaju kako reagirati. Ako zbrojimo one koji se osjećaju tužno, ljuto i uplašeno, vidimo da 46,6% učenika pokazuje izrazito suosjećanje ili snažnu emocionalnu reakciju na nasilje.

Zabrinjavajući podatak je da čak 13,7% učenika izjavilo je da im je svejedno. U istraživanjima se to često povezuje s "desenzibilizacijom" (navikavanjem na nasilje) ili obrambenim mehanizmom distanciranja. Visok postotak onih koji "nisu sigurni" (16%) sugerira da značajan dio učenika još uvijek emocionalno ne prerađuje viđeno nasilje na jasan način.

Analiza emocionalnih reakcija pokazuje da nasilje narušava klimu u školi jer se gotovo četvrtina učenika osjeća neugodno u takvim situacijama. Iako prevladavaju negativni osjećaji (tuga, strah, ljutnja), prisutnost skupine kojoj je 'svejedno' ukazuje na potrebu za dodatnim radom na razvijanju empatije.

7. Smatraš li da je u redu smijati se ili gledati kada netko drugi doživljava nasilje?

● Da, uvijek je u redu	4
● U redu je ako se nasilje događa osobi koju ne volim	9
● Ne, nikada nije u redu	117
● Nisam siguran/na	19

Velika većina učenika (78,5%) jasno prepoznaje da pasivno promatranje nasilja nije prihvatljivo ponašanje. Iako je broj malen (6%), onih 9 učenika koji smatraju da je nasilje u redu ako im žrtva nije draga ukazuje na postojanje tzv. "opravdanog nasilja". To je rizična skupina jer njihova empatija ovisi o osobnim simpatijama. Skupina od 12,8% su vjerojatno učenici koji osjećaju pritisak vršnjaka ili strah, pa se boje zauzeti čvrst stav protiv nasilja.

Iz dobivenih rezultata možemo zaključiti da većina ispitanika (78,5%) posjeduje izgrađen negativan stav prema promatranju nasilja. Ipak, zabrinjava činjenica da kumulativno oko 21% učenika ili nije sigurno u svoj stav ili nasilje smatra prihvatljivim u određenim okolnostima (npr. ako im se osoba ne sviđa).

8. Koliko se osjećaš sigurno u školi?

Aritmetička sredina za osjećaj sigurnosti iznosi 3,65 na ljestvici od 1 do 5 (gdje 5 predstavlja najvišu razinu sigurnosti).

Većina učenika (63,1%) osjeća se "vrlo" ili "dosta" sigurno u školi. To je dobar pokazatelj opće klime u školi. Čak 28,1% učenika (svaki četvrti ispitanik) izrazilo je neki oblik nesigurnosti ili neodlučnosti ("malo nesigurno" i "vrlo nesigurno").

Iz dobivenih rezultata možemo zaključiti da iako većina učenika (preko 60%) školu doživljava kao sigurno mjesto, prosječna ocjena sigurnosti od 3,60 ukazuje na prisutnost umjerenog straha kod dijela učenika. Posebnu pažnju treba posvetiti skupini od 28% učenika koji se ne osjećaju potpuno sigurno, što se vjerojatno može povezati s ranije navedenim iskustvima viđenog ili doživljenog nasilja.

9. Misliš li da učitelji i drugi zaposlenici škole čine dovoljno kako bi se spriječilo vršnjačko nasilje?

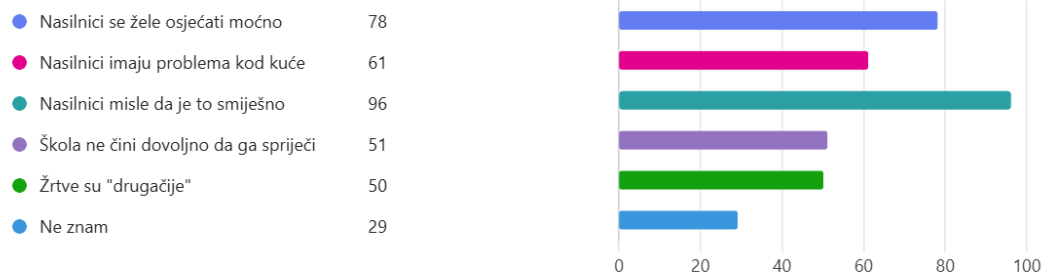
Ovo je jedno od najvažnijih pitanja u istraživanju jer pokazuje povjerenje učenika u instituciju škole.

Aritmetička sredina od 1,70 naginje prema odgovoru "djelomično/ne".

Samo 10,6% učenika smatra da škola radi "u potpunosti" dovoljno. To je vrlo nizak postotak i sugerira da većina učenika ne vidi konkretne rezultate preventivnih mjera. Čak 76,8% učenika (zbroj "djelomično" i "ne") smatra da bi učitelji trebali raditi više ili bolje. Velik broj odgovora "ne čine dovoljno" (36,4%) može značiti da se nasilje događa "ispod radara" učitelja ili da su kazne i reakcije prema učenicima preblage ili neučinkovite.

Rezultati analize povjerenja u školske djelatnike ukazuju na ozbiljan raskorak između školskih protokola i percepcije učenika. Činjenica da tek svaki deseti učenik smatra rad učitelja u potpunosti dostatnim, dok više od trećine (36,4%) izravno negira njihovu učinkovitost, sugerira potrebu za većom vidljivošću preventivnih aktivnosti i odlučnijim reagiranjem na prijavljeno nasilje.

10. Što misliš, zašto se vršnjačko nasilje događa? (možeš zaokružiti više odgovora)

Najveći broj učenika smatra da se nasilje događa jer je nasilnicima to "smiješno" (26,3%). Ovo je važan podatak jer ukazuje na nedostatak empatije i nerazumijevanje ozbiljnosti posljedica koje nasilje ostavlja na žrtvu.

Drugi najčešći razlog je želja za moći (21,4%). Učenici prepoznaju da je nasilje alat kojim pojedinci pokušavaju izgraditi svoj status u vršnjačkoj skupini.

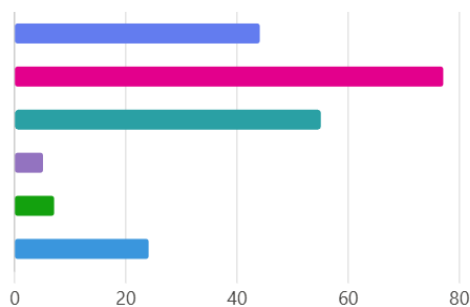
Zanimljivo je da značajan broj učenika uzrok vidi u obiteljskim problemima nasilnika (16,7%). To pokazuje da učenici razumiju da nasilno ponašanje često dolazi iz nesretnog privatnog okruženja.

Odgovori "škola ne čini dovoljno" i "žrtve su drugačije" imaju gotovo podjednak broj glasova (cca 28%). To potvrđuje prethodne rezultate o niskom povjerenju u rad djelatnika u školi, ali i ukazuje na to da je različitost i dalje česta meta napada.

Analiza uzroka nasilja prema percepciji učenika pokazuje da se nasilje najčešće percipira kao oblik 'zabave' (26,3%) i način dokazivanja moći (21,4%). Ovi rezultati sugeriraju da su preventivne mjere usmjerene na zabavu i status unutar grupe ključne, jer učenici prepoznaju da nasilnici često ne vide težinu svojih postupaka, već ih smatraju humorističnima.

11. Što bi učinio/la da vidiš da se nekom rugaju ili ga udaraju? (možeš zaokružiti više odgovora)

● Udaljio/la bih se	44
● Tražio/la bi pomoć odrasle osobe	77
● Stao/la bih u obranu žrtve	55
● Pridružio/la bi se nasilnicima	5
● Snimio/la bih mobitelom	7
● Ne bih učinio/la ništa	24

Većina učenika pokazuje namjeru da pomogne – bilo izravno (branjenjem žrtve) ili neizravno (traženjem pomoći) (62,3%) . To su "pozitivni promatrači". Zanimljivo je da je traženje pomoći (36,3%) češće od izravnog sukoba s nasilnikom (26%), što je sigurniji i zreliji pristup.

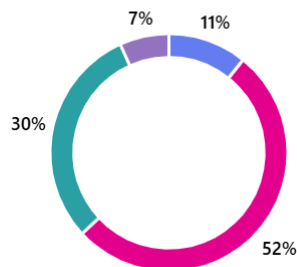
Svaki treći učenik (oni koji bi se udaljili ili ne bi učinili ništa 32%) predstavlja pasivne promatrače. Oni najvjerojatnije ne podržavaju nasilje, ali se boje za vlastitu sigurnost ili ne žele biti upleteni.

Iako je postotak mali, 12 učenika (5,7%) koji bi snimali mobitelom ili se pridružili nasilnicima predstavlja kritičnu točku jer aktivno podržavaju nasilje.

Iako većina učenika (62,3%) izražava spremnost na pomoć žrtvi, zabrinjava podatak da bi se svaki peti učenik (20,7%) udaljio s mjesta događaja. To ukazuje na prisutnost straha ili osjećaja bespomoćnosti među učenicima. Posebno su rizični učenici koji bi situaciju snimali mobitelom, čime se izravno potiče digitalno nasilje.

12. Smatraš li da je "tužakanje" kada nekom prijaviš nasilje?

● Da, to je tužakanje i nije u redu	16
● Ne, to je traženje pomoći	78
● Ponekad da, ponekad ne	45
● Ne znam	10

Dobiveni rezultati pokazuju jasnu podijeljenost u stavovima učenika.

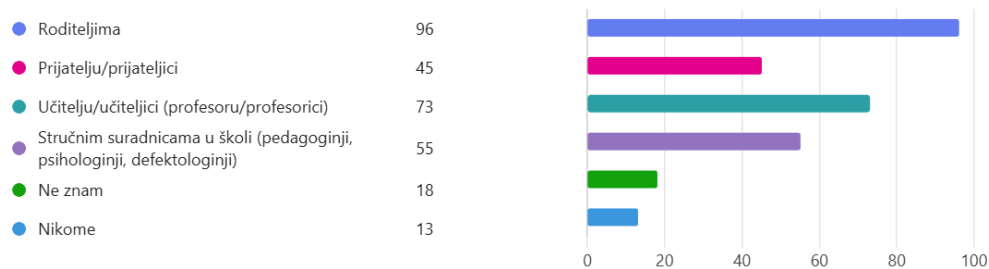
Tek nešto više od polovice učenika (52,3%) ima ispravan stav da prijava nasilja nije "cinkanje".

Visok postotak odgovora "ponekad da, ponekad ne" ukazuje na to da učenici važu situaciju (30,2%) . Vjerojatno smatraju da je prijava "u redu" za teže fizičko nasilje, dok se ruganje ili ignoriranje i dalje smatraju nečim što se ne bi trebalo "cinkati".

Svaki deseti učenik (10,7%) izravno smatra da je prijava loša stvar. Ovi učenici su pod najjačim utjecajem vršnjačkog pritiska i kodeksa šutnje.

Iako većina učenika (52,3%) prijavljivanje nasilja definira kao traženje pomoći, prisutan je snažan 'kodeks šutnje' kod preostalih 47% učenika koji su ili neodlučni ili izrazito protiv prijave. Ovakav rezultat sugerira da je u školi potrebno jasnije definirati razliku između 'cinkanja' (tužakanja radi sitnica) i 'prijavlivanja' (spašavanja nečije sigurnosti).

13. Kome bi se obratio/la za pomoć ako bi ti se dogodilo nasilje? (možeš zaokružiti više odgovora)

Najveći broj učenika (32%) prvo bi se obratio roditeljima. To je očekivano i pozitivno jer pokazuje da obitelj vide kao najsigurnije utočište.

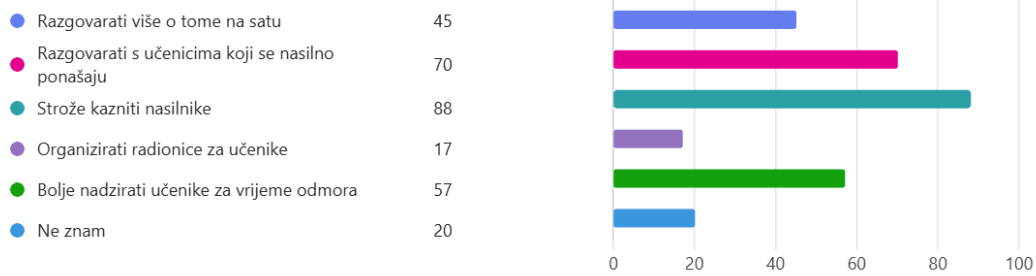
Ako zbrojimo učitelje (73) i stručnu službu (55), vidimo da bi se značajan dio učenika ipak obratio nekome u školi (42,6%). Zanimljivo je da učitelji (24,3%) uživaju veće povjerenje od stručnih suradnika (18,3%), vjerojatno zato što su s učenicima u svakodnevnom kontaktu.

Manji dio učenika (15%) oslonio bi se isključivo na prijatelje. Iako je to prirodno za tu dob, u slučaju nasilja to može biti riskantno jer vršnjaci često nemaju moć zaustaviti nasilnika.

Posebno je zabrinjavajuća skupina od 31 učenika (zbroj "Nikome" i "Ne znam kome", 10,3%). Ovi učenici predstavljaju najranjiviju skupinu jer bi u slučaju nasilja ostali potpuno sami sa svojim problemom, što može dovesti do težih psiholoških posljedica.

Analiza sustava podrške pokazuje da su roditelji najvažnija karika u prijavi nasilja (32%). Iako učitelji i stručna služba zajedno čine značajan postotak (42,6%), još uvijek postoji kritičnih 10% učenika koji ne bi potražili pomoć ni od koga. Ovaj podatak sugerira da škola mora aktivnije raditi na osnaživanju onih učenika koji se osjećaju izolirano ili nemaju povjerenja u odrasle osobe.

14. Što po tvom mišljenju, škola može učiniti kako bi se smanjilo nasilje? (možeš zaokružiti više odgovora)

Ovo pitanje nudi konkretna rješenja iz perspektive učenika. Na temelju 297 prikupljenih odgovora, učenici su jasno rekli što očekuju od škole.

Najveći broj učeničkih odgovora (88) ukazuje da su strože kazne ključ. Ovo se izravno veže na ranije pitanje gdje su rekli da "učitelji ne čine dovoljno". Učenici očito osjećaju da trenutne kazne nisu dovoljno snažne da zaustave nasilnike.

Učenici prepoznaju važnost rada s uzrokom problema (razgovor s nasilnicima). To pokazuje da razumiju da nasilje ne prestaje samo kaznom, već i promjenom ponašanja.

Svaki peti glas ide za bolji nadzor tijekom odmora. To potvrđuje rezultate s početka istraživanja – nasilje se najviše događa tamo gdje nema odraslih (hodnici, dvorište).

Zanimljivo je da klasične radionice u prevenciji imaju najmanje glasova (5,8%). Učenici vjerojatno smatraju da su teorijska predavanja manje učinkovita od konkretnih akcija poput kazni ili nadzora.

Kao glavno rješenje za smanjenje nasilja, učenici vide uvođenje strožih sankcija (29,6%) i bolji nadzor tijekom odmora (19,2%). Ovi rezultati šalju poruku da preventivni programi i razgovori jesu korisni, ali učenici primarno traže veću razinu sigurnosti kroz jasne granice i aktivnu prisutnost učitelja na mjestima gdje se nasilje najčešće događa.

Zaključak

Istraživanje je provedeno među učenicima od 5. do 8. razreda (N=149) s ciljem utvrđivanja učestalosti, oblika i uzroka vršnjačkog nasilja te ispitivanja učinkovitosti školske prevencije.

Hipoteze

Dokazi iz podataka:

H1: Učestalost i oblici nasilja

Pretpostavlja se da je verbalno nasilje najzastupljeniji oblik vršnjačkog nasilja među učenicima te da se većina incidenata događa na mjestima s manjim nadzorom odraslih, poput školskih hodnika i dvorišta.

Verbalno nasilje ima najveću učestalost (označilo 100 učenika) (p. 4). Najviše incidenata događa se na hodniku (116) i u dvorištu (48) (p. 4). To su zone s najnižom kontrolom odraslih (p. 4).

H2: Stavovi prema prijavljivanju nasilja

Hipoteza: Učenici oklijevaju prijaviti nasilje jer to smatraju "cinkanjem" ili misle da reakcija škole nije učinkovita (p. 2) je potvrđena. Čak 47% učenika dvoji oko prijave ili je smatra "cinkanjem" (p. 9). Samo 10,6% učenika smatra da škola radi "u potpunosti" dovoljno (p. 6). Velika većina (76,8%) traži veći angažman učitelja (p. 6).

H3: Osjećaj sigurnosti i podrška

Hipoteza: Učenici s većim povjerenjem u roditelje i školu imaju veći subjektivni osjećaj sigurnosti (p. 2). je djelomično podržana. Roditelji (32%) i učitelji (24,3%) jesu glavni izvori podrške (p. 11). Opći osjećaj sigurnosti je relativno visok (aritmetička sredina 3,65) (p. 6). Nedostatak kod ove hipoteze je da povezanost varijabli povjerenja i sigurnosti nije izravno dokazana.

H4: Empatija i reakcija promatrača

Hipoteza: Većina osjeća nelagodu ili tugu pri svjedočenju nasilju, ali se tek manji dio aktivno suprotstavlja nasilniku (p. 2). je u potpunosti potvrđena (pp. 5, 8). Dominiraju negativni osjećaji: nelagoda (23,7%), tuga, ljutnja i strah (kumulativno 46,6%) (p. 5). Samo 26% učenika bi se izravno suprotstavilo nasilniku i stalo u obranu žrtve (p. 8). Većina bira neizravne metode poput traženja pomoći odraslih (36,3%) (p. 8).

Učestalost i iskustva:

Prosječna učestalost nasilja iznosi 2,12 (na skali 1-4), što znači da se nasilje događa "rijetko do ponekad". Ipak, zabrinjava podatak da je više učenika svjedočilo nasilju (prosjek 1,95 na skali 1-3) nego što ga je izravno doživjelo, što ukazuje na snažan utjecaj nasilja na cijelu školsku klimu.

Stavovi i empatija:

Većina učenika (78,5%) smatra da gledanje nasilja nikada nije u redu, a najčešći emocionalni odgovor je nelagoda (23,7%). Kao glavne razloge nasilja učenici vide želju za zabavom ("misle da je smiješno" – 26,3%) i potrebu za moći (21,4%).

Uloga škole i povjerenje:

Postoji značajan kritični odmak prema radu škole; samo 10,6% učenika smatra da učitelji čine dovoljno. Prosječna ocjena sigurnosti u školi je 3,60 (na skali 1-5), što ostavlja prostor za napredak, osobito kod 28% učenika koji se osjećaju nesigurno.

Reakcije i podrška:

Učenici najviše vjeruju roditeljima (32%) i učiteljima (24,3%). Iako polovica učenika smatra da prijava nije "cinkanje", preostalih 47% i dalje dvoji ili se protivi prijavi, što održava "kodeks šutnje".

Učenici kao glavna rješenja vide strože kažnjavanje nasilnika (29,6%) i bolji nadzor tijekom odmora (19,2%). Rezultati sugeriraju da škola treba prijeći s teorijskih radionica na konkretnije mjere nadzora i jasnije sankcioniranje neprihvatljivog ponašanja kako bi se povećao osjećaj sigurnosti svih učenika.

Moguće mjere:

Pojačani nadzor "kritičnih zona": Budući da učenici navode da se nasilje najviše događa na hodnicima i u dvorištu, a 19,2% njih izravno traži bolji nadzor.

Reagiranjem na nasilje:

Čak 29,6% učenika smatra da su strože kazne ključno rješenje, a samo 10,6% misli da učitelji čine dovoljno. Preporuka je da škola jasnije i strože provodi pedagoške mjere kako bi učenici stekli dojam da se nasilje ne tolerira i da ima stvarne posljedice.

Kampanja protiv "kodeksa šutnje":

S obzirom na to da gotovo polovica učenika (47%) i dalje dvoji je li prijava nasilja "cinkanje", škola treba provesti ciljane radionice. Cilj je objasniti razliku između tužakanja i odgovornog prijavljivanja opasnih situacija, kako bi se onih 10% učenika koji bi inače šutjeli ("nikome ne bih rekao") osnažilo da potraže pomoć.